

 Zanim przeczytasz

- Odszukaj w encyklopedii lub w internecie, jak wygląda róg myśliwski.

Adam Mickiewicz
Pan Tadeusz

Fragmety

Księga czwarta

Natenczas¹ Wojski² chwycił na taśmie przypięty
Swoj róg bawoli, długi, cętkowany, kręty
Jak wąż boa, oburącz do ust go przycisnął,
Wzdął policzki jak banię, w oczach krwią zabłysnął,
Zasunął wpół powieki, wciągnął w głąb pól brzucha
I do płuc wysłał z niego cały zapas ducha,
I zagrał: róg jak wicher wirowatym dechem,
Niesie w puszczy muzykę i podwaja echem.
Umilkli strzelcy, stali szczwacze³ zadziwieni
Mocą, czystością, dziwną harmonią pieni⁴.
Starzec cały kunszt, którym niegdyś w lasach sływał,
Jeszcze raz przed uszami myśliwców⁵ rozwinął;
Napelniał wnet, ożywił knieje⁶ i dąbrowy⁷,
Jakby psiarnię w nie wpuścił i rozpoczął lowy.
Bo w graniu była lowów historia krótka:
Zrazu odzew dźwięczący, rześki – to pobudka;
Potem jęki po jękach skomla – to psów granie;
A gdzieniegdzie ton twardszy jak grzmot – to strzelanie.

Tu przerwał, lecz róg trzymał; wszystkim się zdawało,
Że Wojski wciąż gra jeszcze, a to echo grało.

¹ Natenczas – w tym czasie, wtedy, wówczas.

² Wojski – daleki krewny Sędziego Soplicy, przyjaciel domu.

³ Szczwacze – osoby zajmujące się opieką nad psami do polowania.

⁴ Pienie – pieśń, śpiew.

⁵ Myśliwcy – tu: myśliwi.

⁶ Knieja – gęsty las, w którym żyje zwierzyzna.

⁷ Dąbrowa – las dębowy.

**LEKTURA
OBOWIĄZKOWA**

KONCERT WOJSKIEGO

Kilka słów o lekturze

W klasie V dowiedzieliście się, że w życiu mieszkańców Soplicowa dużą rolę odgrywa tradycja. Poznaliście zasady panujące w domu gościnnego Sędziego oraz wybrane zwyczaje. Dzięki fragmentowi zamieszczonemu w podręczniku dla klasy VI posłuchacie wyjątkowego koncertu, zapisanego słowami. W soplicowskim lesie właśnie zakończyło się polowanie na niedźwiedzia. Koniec wyprawy – zgodnie z przyjętymi zasadami – obwieszcza mistrz ceremonii, czyli Wojski.

Zadął znowu. Myślilbyś⁸, że róg kształty zmieniał
I że w ustach Wojskiego to grubiał, to cieniał,
Udając głosy zwierząt: to raz w wilczą szyję
Przeciągając się, długo, przeraźliwie wyje;
Znowu jakby w niedźwiedzie rozwarłszy się gardło,
Ryknął; potem beczenie żubra wiatr rozdarło.

Tu przerwał, lecz róg trzymał; wszystkim się zdawało,
Że Wojski wciąż gra jeszcze, a to echo grało.
Wysłuchawszy rogowej arcydzieła sztuki,
Powtarzały je dęby dębom, bukom buki.

Dmie znowu. Jakby w rogu były setne rogi,
Słychać zmieszane wrzaski szczwania⁹, gniewu, trwogi,
Strzelców, psiarni i zwierząt; aż Wojski do góry
Podniósł róg i tryumfu hymn uderzył w chmury.

Tu przerwał, lecz róg trzymał; wszystkim się zdawało,
Że Wojski wciąż gra jeszcze, a to echo grało.
Ile drzew, tyle rogów znalazło się w boru,
Jedne drugim pieśń niosą jak z choru¹⁰ do choru.
I szła muzyka coraz szersza, coraz dalsza,
Coraz cichsza i coraz czystsza, doskonalsza,
Aż znikła gdzieś daleko, gdzieś na niebios progu!

Wojski obiedwie ręce odjąwszy od rogu
Rozkrzyżował; róg opadł, na pasie rzemiennym
Chwiał się. Wojski z obliczem nabrzmiałym, promiennym,
Z oczyma wzniesionymi, stał jakby natchniony,
Łowiąc uchem ostatnie znikające tony.
A tymczasem zagrzmiało tysiące oklasków,
Tysiące powińszowań¹¹ i wiwatnych wrzasków¹².

⁸ *Myślilbyś* – myślałbyś.

⁹ *Szczwanie* – polowanie z chartami.

¹⁰ *Chor* – chór.

¹¹ *Powinśzowania* – gratulacje.

¹² *Wiwatne wrzaski* – okrzyki wznoszone na cześć.

Po przeczytaniu

1. Jaką historię opowiedział w swoim koncercie mistrz ceremonii?
2. Co było niezwykłego w grze Wojskiego? Na jakie etapy można podzielić jego koncert?
3. W jaki sposób natura spotęgowała dźwięki wydawane przez róg?
4. Zastanów się, jak język, którym został napisany utwór, wpływa na jego odbiór. W tym celu wykonaj poniższe zadania.
 - Odczytaj na głos podany fragment: *Dmie znowu. Jakby w rogu były setne rogi, / Słychać zmieszane wrzaski szczywania, gniewu, trwogi, / Strzelców, psiarni i zwierząt.* Który wyraz naśladuje dźwięki, jakie można usłyszeć podczas polowania?
→ **Przypomnij sobie: wyrazy dźwiękonaśladowcze, s. 348**
 - Wskaż w utworze inne wyrazy dźwiękonaśladowcze.
 - Odszukaj co najmniej trzy porównania oraz trzy epitety, których użył poeta, i powiedz, jakie pełnią funkcje w tym fragmencie utworu.
→ **Przypomnij sobie: porównanie, epitet, s. 348**
5. Odszukaj wersy, w których opisany jest wysilek, jaki Wojski musiał włożyć w grę. W jaki sposób zostały przedstawione jego działania?
6. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że Adam Mickiewicz potrafił malować słowami? Uzasadnij swoje zdanie.
- ⚙️ 7. Znajdź w słowniku języka polskiego wyjaśnienia słów: *wirtuoz, improwizacja*. Następnie odpowiedz na pytania.
 - Czy Wojskiego można nazwać wirtuozem? Uzasadnij swoje zdanie.
 - Na czym polega improwizacja?
8. Jak sądzisz, dlaczego po koncercie *zagrzmiąło tysiące oklasków, tysiące powiśszowań i wiewatnych wrzasków*?
- ⚙️ 9. Odszukaj na stronie www.ninateka.pl muzykę Wojciecha Kilara do filmu Andrzeja Wajdy pod tytułem *Pan Tadeusz* – nagranie polowania i echa. Wystuchaj muzyki, a następnie opowiedz o wrażeniach związanych z jej odbiorem. Jakiego zabiegu dokonał kompozytor, aby oddać echo?

👥 Praca w grupie

10. Wyobraźcie sobie, że w Waszej szkole ma się odbyć koncert zespołu muzycznego. Przygotujcie afisz, który będzie zapowiedzią wydarzenia, oraz zaproszenia na tę uroczystość dla Waszych rodziców lub opiekunów.
11. Porozmawiajcie na temat zalet i wad słuchania muzyki wykonywanej na żywo oraz odtwarzanej z różnych nośników.

Temat: Czy łatwo wzbudzić w ludziach zachwyty? (2godz.).

Polecenia:

1. Zapisz temat w zeszycie.
2. Bardzo ważne w życiu człowieka jest kultywowanie zwyczajów. Jakie znasz zwyczaje, które podtrzymuje Twoja rodzina? Wymień je.
3. Na tej lekcji przeczytamy fragment „Pana Tadeusza”, w którym został opisany zwyczaj gry na rogu po zakończonym polowaniu.
W klasach wcześniejszych poznaliśmy inne zwyczaje opisane w „Panu Tadeuszu”, np. grzybobranie, sposób zachowania się i ubierania.
4. Przeczytaj fragment lektury zamieszczonej w podręczniku str. 201-202.
5. Zrób Kartę pracy

Koncert Wojskiego

1. Uporządkuj punkty planu koncertu Wojskiego.

- Oklaski słuchaczy.
- Echo i muzyka.
- Historia łowów opowiedziana dźwiękami rogu.
- Pierwsze dźwięki muzyki.
- Opis rogu Wojskiego.
- Odgłosy zwierząt.
- Zdziwienie strzelców.

2. Co się działo, gdy Wojski zaczynał grać na rogu? Wpisz w puste miejsca podane wyrażenia. Pamiętaj o zachowaniu właściwej kolejności.

odgłosy zwierząt, zdziwienie strzelców, echo i muzyka, oklaski słuchaczy, historia łowów opowiedziana dźwiękami rogu

Dźwięki rogu	Wywołane obrazy
1. Pierwsze dźwięki rogu	Zdziwienie strzelców
	Historia łowów opowiedziana dźwiękami rogu.
2. Drugie zadęcie w róg	Odgłosy zwierząt .
3. Gra na rogu po raz trzeci	Echo i muzyka.
	Oklaski słuchaczy.

6. Udziel odpowiedzi na pytania:

- Jak wyglądał Wojski, kiedy grał na rogu?
- W jakim wieku był nasz bohater?
- Dlaczego po zakończonej grze Wojski „ (...) stał jakby natchniony (...)”?
- W jaki sposób słuchacze zareagowali na występ Wojskiego?

Temat: Czy łatwo wzbudzić w ludziach zachwyty? (2godz.).

7. Na podstawie tekstu dopasuj do podanych wyrazów po jednym epitecie, porównaniu i wyrazie dźwiękonaśladowczym.

Chmura

Drzewo

Muzyka

Sad.....

8. Namaluj: wiatr, wschód słońca lub śnieżycę i spróbuj opisać wybrane zjawisko w kilku zdaniach.